



Tisztelt Képviselő Asszonyok, Tisztelt Képviselő Urak!

Alulírott dr. Rosta Márton ügyvéd, mint a Fővárosi Állat- és Növénykert jogi képviselője az alábbiakat hozom szíves tudomásukra:

Örömmel értesültünk arról, hogy a fenntartói önkormányzat vezetése Intézményünk főigazgatói pozíciójára vonatkozó pályázat kiírását a közgyűlés tárgysorozatába vette.

A Fővárosi Állat- és Növénykert jogi képviselőjeként – s a demokratikus versenyfeltételek, valamint döntéshozatal elkötelezett híveként – azonban szeretném felhívni a figyelmüket arra, hogy az általunk ismert – Budapest Főváros honlapjáról letöltött –, jelenlegi pályázati kiírás jogi álláspontom szerint olyan szükségtelen, sőt jogszabályellenes kitételeket tartalmaz, amelyekről a napokon belül esedékes Budapest Főváros közgyűlési időpontja előtt beszélni, egyeztetni szükséges.

A 2024. október 30-i közgyűlésre beterjesztett FPH016 /2120 - 3 /2024. számú előterjesztés (Javaslat intézményvezetői pályázat kiírására) pályázati felhívása a Fővárosi Állat- és Növénykert főigazgatói pályázatára az alábbiak szerint fogalmaz:

„Pályázati feltételek:

a Vhr. 6. § (1) bekezdése alapján közművelődési tevékenység biztosításáért felelős magasabb vezetői megbízást olyan közalkalmazott láthat el, aki:

a) rendelkezik

aa) felsőfokú végzettséggel és a Vhr. 2. § 2. pontjában meghatározott közművelődési szakképzettséggel vagy

ab) nem szakirányú felsőfokú végzettséggel és felsőfokú szakirányú szakképesítéssel,

b) a felsőfokú közművelődési szakképzettségének vagy az a) pont ab) alpontja szerinti felsőfokú szakirányú szakképesítésének és egyben az általa ellátott kulturális tevékenységnek megfelelő feladatkörben legalább öt éves szakmai gyakorlatot szerzett, és

c) kiemelkedő szakmai vagy szakirányú tudományos tevékenységet végez.”

A hivatkozott Vhr. a kulturális tevékenységet végző közalkalmazottakról szóló 475/2020. (X. 30.) Korm. rendelet, mely címéből is láthatóan viszonylag friss normatíva, 2020. november 1. napján lépett hatályba. (A jogszabály újdonságának azért van relevanciája, mert ez lenne az első alkalom, hogy Intézményünk – illetve állatkert - körében érvényesítésre kerülne.)

Dióhéjban összefoglalva – levelem mellékletét képező jogi szakvélemények úgy is részletesen kifejtik – a Vhr. 6. §¹-a alapján a közművelődési tevékenység biztosításáért felelős magasabb vezetői megbízás meghatározott közművelődési szakképzettséghez kötött.

¹ 6. § (1) Közművelődési tevékenység biztosításáért felelős magasabb vezetői megbízást olyan közalkalmazott láthat el, aki

a) rendelkezik

aa) felsőfokú végzettséggel és közművelődési szakképzettséggel vagy

ab) nem szakirányú felsőfokú végzettséggel és felsőfokú szakirányú szakképesítéssel,

b) a felsőfokú közművelődési szakképzettségének vagy az a) pont ab) alpontja szerinti felsőfokú szakirányú szakképesítésének és egyben az általa ellátott kulturális tevékenységnek megfelelő feladatkörben legalább öt éves szakmai gyakorlatot szerzett, és

c) kiemelkedő szakmai vagy szakirányú tudományos tevékenységet végez.

(2) Közművelődési tevékenység biztosításáért felelős vezetői megbízást olyan közalkalmazott láthat el, aki

a) rendelkezik

aa) szakirányú felsőfokú végzettséggel és szakképzettséggel vagy

ab) nem szakirányú felsőfokú végzettséggel és felsőfokú szakirányú munkaköri szakvizsgálattal, és

b) a végzettségének és szakképzettségének vagy az a) pont ab) alpontjában meghatározott szakvizsgájának és egyben az általa ellátott kulturális tevékenységnek megfelelő feladatkörben, közalkalmazotti vagy munkavégzésre irányuló további jogviszonyban legalább hároméves szakmai gyakorlatot szerzett.

A kérdés az, hogy a Fővárosi Állat- és Növénykert mindenkori főigazgatója a jogszabályok szerinti közművelődési tevékenység biztosításért felelős személy-e vagy sem?

Szilárd jogi meggyőződése, hogy nem, ekként a kulturális tevékenységet végző közalkalmazottakról szóló 475/2020. (X. 30.) **Korm. rendelet előírásai, mint pályázati feltétel a főigazgatói kiírásból törölendők,** a mellékelt jogi szakvéleményem ennek indokát részletesen kifejti. Dr. Rác Zsolt ügyvéd kolléga, Intézményünk másik jogi képviselője szakvéleményében lényegében velem azonos álláspontra helyezkedik, egyúttal javaslatokat is megfogalmaz.

Gyakorlati oldalról megvilágítva a jogi problémát: egy állatkertet (szándékosan nem nevesítve hazánk egyik ilyen létesítményét sem) ugyanis közművelődési intézményként aposztrofálva – mint pl. a múzeumok, művelődési házak -, olyan végzettség került megjelölésre a magasabb vezetői beosztás pályázati feltételeként, amely szinte kizárólag a közművelődési szakképesítésre épül, és ennek folyamán képpen lényegesen leszűkíti a potenciális pályázók körét. Ilyen alapon a magyarországi elismert állatkertek vezetői sem tölthetnék be vezetői pozíciójukat, egy – e hivatás teljes tisztelete mellett -művelődésszervező viszont igen. Még plasztikusabban fogalmazva: teátrumok, művelődési házak első emberei formailag megfelelnek a pályázati kiírásnak nemzetközi hírű állatkertjeink (pl. Győr, Nyíregyháza, Veszprém) vezetői pedig oda sem tudnának állni a rajtvonalhoz.

Egy állatkert vezetése sokkalta összetettebb tevékenység, és a korszerű állatkertészet világszerte terjedő szemlélete szerint az ilyen jellegű intézmények működtetésében döntő súllyal kell szerepelnie az élővilág, a biodiverzitás megőrzésére irányuló törekvéseknek, a veszélyeztetett fajok megóvásának, szaporításának és adott esetben az eredeti élőhelyükre való visszatelepítésnek, az állatok életkörülményeinek javításának.

Hasonló pályázati feltételekkel a Fővárosi Önkormányzat már korábban (2022. decembere) kiírt pályázata akkor sikertelennek bizonyult. A pályázati kiírásban megfogalmazott követelmények anomáliáira 2024. májusában benyújtottuk a fent hivatkozott jogi álláspontunkat a Fővárosi Önkormányzathoz (Bósz Anett főpolgármester-helyettes asszony (2024. május 23-i e-mail) és dr. Bándi Tamás főosztályvezető-helyettes részére - Kulturális, Turisztikai, Sport és Ifjúságpolitikai Főosztály (2024. május 15-i e-mail)), amelyre azonban választ nem kaptunk.

Alapvetően jogszabálysértő és igazságtalan lenne, ha a pályázati feltételek indokolatlan leszűkítése miatt bárkit megfosztanának a pályázaton való részvétel lehetőségétől.

Kérem a tisztelt képviselőket a fentiek megfontolására, mielőtt szavaznának a Fővárosi Állat- és Növénykert főigazgatói posztjára jelen tartalmában kiírt pályázatról.

Tisztelettel,



Dr. Rosta Márton
jogi képviselő
digitális aláírással

Kelt.: Budapest, 2024. október 28.

Mellékletek:
Szakvélemény - Rosta Márton
Szakvélemény – Rác Zsolt

Fővárosi Állat- és Növénykert

1146 Budapest,
Állatkert krt. 6-12.

Dr. Sós Endre

természetvédelmi és állategészségügyi igazgató
részére

Tárgy: **jogi feljegyzés a Fővárosi Állat- és Növénykert főigazgatójára (magasabb vezetőjére) vonatkozó jogszabályi rendelkezések elemzése – a 475/2020. (X. 30.) Korm. rendelet alkalmazhatósága a kiírt pályázat feltételeként**

Tisztelt Igazgató Úr!

Alulírott **dr. Rác Zsolt** ügyvéd a tárgyban megjelölt téma kifejtésével kapcsolatos megtisztelő **szóbeli felkérésére** hivatkozással az alábbi jogi feljegyzést készítem.

1. Tényállás:

Budapest Főváros Önkormányzata (a továbbiakban: **Fenntartó**), mint a Fővárosi Állat- és Növénykert (a továbbiakban: **FÁNK**) fenntartója képviseletében Karácsony Gergely főpolgármester **FPH016/2120-3/2024** iktatószámú közgyűlési előterjesztésének 5. pont alatti határozati javaslata alapján **pályázatot kíván kiírni a FÁNK főigazgatói (magasabb vezető) beosztásának ellátására** (a továbbiakban: Pályázat).

A Pályázat feltételeinek tervezete a Fenntartó előterjesztésének **3. számú mellékletében került meghatározásra**. A Fenntartói előterjesztés **pályázati feltételként hivatkozik a kulturális tevékenységet végző közalkalmazottakról szóló 475/2020. (X. 30.) Korm. rendelet** (a továbbiakban: Vhr.) 6. § (1) bekezdésére.

Dr. Rosta Miklós ügyvéd kolléga 2024. május 13. napján készített egy vonatkozó állásfoglalást, melyben arra kereste – **a vonatkozó jogszabályok értelmezésével – a választ, hogy a Vhr. 6. § (1) bekezdése alkalmazandó-e a FÁNK ún. magasabb vezető megbízásai, így a főigazgatói megbízás esetében** (a továbbiakban: **Állásfoglalás**).

A jelen jogi feljegyzésemben **az Állásfoglalás megállapításainak helytállóságát és a Fenntartó előterjesztésének a jogszerűségét vizsgálom**, különös tekintettel a Vhr. 6. § (1) bekezdése, mint pályázati feltétel alkalmazhatósága körében.

2. Jogi állásfoglalás:

A Vhr. 6. § (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„Közművelődési tevékenység biztosításáért felelős magasabb vezetői megbízást olyan közalkalmazott láthat el, aki

a) rendelkezik

aa) felsőfokú végzettséggel és közművelődési szakképzettséggel vagy

ab) nem szakirányú felsőfokú végzettséggel és felsőfokú szakirányú szakképesítéssel,
b) a felsőfokú közművelődési szakképzettségének vagy az a) pont ab) alpontja szerinti felsőfokú szakirányú szakképesítésének és egyben az általa ellátott kulturális tevékenységnek megfelelő feladatkörben legalább ötéves szakmai gyakorlatot szerzett, és
c) kiemelkedő szakmai vagy szakirányú tudományos tevékenységet végez.”

Kolléga úr Állásfoglalása – álláspontom szerint helyesen - mindenekelőtt **megvizsgálta, hogy a Vhr. miként szabályozza a közművelődési tevékenység fogalmát.**

A Vhr. 3. §-a közművelődési tevékenység fogalma körében a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről 1997. évi CXL. törvényben (Kultv.) meghatározott tevékenységre utal.

A fogalmat a Kultv.1. számú mellékletének r) pontja határozza meg, melynek értelmében a törvény alkalmazásában: *„Közművelődési tevékenység: a polgárok iskolán kívüli, öntevékeny, önművelő, megismerő, kultúraelsajátító, művelődő és alkotó célú cselekvése, amely jellemzően együttműködésben, közösségekben valósul meg.”*

A Kultv. 1. sz. melléklet sz) pontjára is hivatkozik az Állásfoglalás, amely az ún. **kulturális javak fogalmát határozza meg** a következőképp: *„Az élettelen és élő természet keletkezésének, fejlődésének, az emberiség, a magyar nemzet, Magyarország történelmének kiemelkedő és jellemző tárgyi, képi, hangrögzített, írásos emlékei, és egyéb bizonyítékai – az ingatlanok kivételével –, a művészeti alkotások.”*

A fentiek figyelembevétel az Állásfoglalás arra a jogi következtetésre jut, hogy a jogszabályi kritériumok az állatkertek állat- és növényállományára nehezen értelmezhető.

Az Állásfoglalás fentiek körében tett konklúziójával **magam is egyetértek**, tekintettel arra, hogy a Kultv. 1. sz. melléklet sz) pontja szerinti felsorolása kifejezetten olyan muzeális – élettelen – dolgokra vonatkoztatható, amelybe növény- és állatgyűjtemény fogalmilag sem besorolható.

Kiemelten rögzítendő a fentiek alátámasztása körében, hogy alapító okiratának 4.2. pontja értelmében a FÁNK főtevékenysége: *„Növény-, állatkert, természetvédelmi terület működtetése.”*

A Vhr. kifejezetten maga utal vissza a Kultv. fogalmára a közművelődési tevékenység meghatározása körben, márpedig ezen jogszabály vonatkozó rendelkezéseinek az Állatkert főtevékenysége semmiképp sem felelthető meg, sőt az fogalmilag kifejezetten kizárt.

Az Állásfoglalás is hivatkozik rá, hogy az alapító okiratban – különösen annak 4.3. és 4.4. pontjaiban – szerepelnek közművelődési jellegű feladatok, azonban **az intézményvezető besorolásának és a rá irányadó jogszabályi követelmények meghatározása körében szilárd álláspontom szerint a főtevékenység bír irányadó jelleggel** mind jogi, mind pedig életszerűségi szempontok alapján.

A főtevékenység határozza meg ugyanis az intézmény **főirányvonalát és elsődleges, kiemelt közfeladatát.**

Rögzítendő, hogy a FÁNK esetében – szervezeti és működési szabályzata (a továbbiakban: **SZMSZ**) értelmében – **gyűjteményi igazgatóság üzemel, amely elsődlegesen felel a FÁNK-nak a Kultv. 1. sz. mellékletének sz) pontjának megfeleltethető közművelődési körbe eső feladatainak ellátásért.**

A FÁNK SZMSZ-ének 2. pontja értelmében **a FÁNK esetében a főigazgató mellett az egyes igazgatók is magasabb vezetői besorolásúnak minősülnek.** A fentiek alapján véleményem szerint a FÁNK esetében a hivatkozott jogszabályok és okiratok alapján jogi szempontból **elégendő, ha a közművelődési jellegű altevékenységekkel foglalkozó „szakmai” igazgató megfelel a Vhr. 6. § (1) bekezdésben meghatározott feltételének.**

A Vhr. meghatározza **a kulturális tevékenységet végző közalkalmazottak jogviszonyait, beleértve a muzeális intézmények, nyilvános könyvtárak és közművelődési intézmények közalkalmazottait.**

Azonban a Vhr. **nem terjed ki automatikusan olyan intézmények magasabb vezetőire, akik elsődlegesen nem kulturális, hanem más jellegű (például általános vezetői, természetvédelmi stb.) funkciót látnak el, még ha az adott intézmény részben kulturális tevékenységet is végez.**

Az Állásfoglalás helytálló módon vizsgálja, hogy **jogi szempontból miképpen határozható meg az állatkertek fogalma.** Ennek körében hivatkozik az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (Átv.) 3. § 3) pontjára, melynek értelmében: **„állatkert: olyan állandó létesítmény, ahol az állatokat évente hét vagy annál több napon keresztül a nagyközönség részére történő bemutatás céljából tartják; nem minősül állatkertnek a cirkuszi menazséria és az állatkereskedés.”**

Hivatkozik továbbá az állatkert és az állatotthon létesítésének, működésének és fenntartásának részletes szabályairól szóló **3/2001. (II. 23.) KÖM–FVM–NKÖM–BM együttes rendeletre** (a továbbiakban: **Állatkert R.**), amely az Átv. felhatalmazása alapján az állatkertekre vonatkozó részletes szabályokat tartalmazza.

Az Állatkert R. 1. § (2) bekezdés értelmében: **„Az állatkert részt vesz a tudományos kutatásban, a fajok megőrzésében, továbbá a természetvédelmi oltalom vagy nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó (a továbbiakban: védett) fajok egyedeinek megóvásában, valamint természetvédelmi mentőközpont feladatokat is elláthat. Az állategyedekkel üzletszerű kereskedelmi tevékenységet nem folytathat. Nem minősül üzletszerű kereskedelmi tevékenységnek az egyedek, illetve szaporulatok cseréje, eseti értékesítése.”**

Fentiek alapján rögzíthető, hogy az állatkertekre és azok tevékenységére vonatkozó, hivatkozott jogszabályhelyek kifejezett, sőt még arra részben utaló rendelkezését sem, amelyből az állatkertek közművelődési jellegű feladata, mint főtevékenység megállapítható lenne.

Az állatkertek esetében sokkal inkább a természet- és állatvédelmi, valamint nevelési, oktatási és szórakoztatási jelleg az irányadó sem, mint a közművelődési, márpedig **ennek hiánya a Vhr. 6. § (1) bekezdésének alkalmazhatóságát a főigazgatói pályázat vonatkozásában véleményem szerint jogi szempontból kizárja.**

3. Összegzés, álláspont

Figyelembe véve a jelen jogi feljegyzésemben leírtakat, **az alábbi álláspont fogalmazható meg:**

- A **Fővárosi Állatkert főigazgatója** – intézményének természetvédelmi és oktatási besorolása miatt – **nem tartozik automatikusan a 475/2020. (X. 30.) Korm. rendelet hatálya alá.**
- Habár az állatkert altevékenységként részben végez kulturális és közművelődési jellegű tevékenységeket, intézményi szinten **elsődleges főtevékenysége a „növény-, állatkert, természetvédelmi terület működtetés”**, amely természetvédelmi és oktatási jellegű feladat, amely eltér a kulturális tevékenységet végző közalkalmazottak általános jogi kategóriájától.
- **Sem jogszabályból, sem pedig a FÁNK alapító okiratából és SZMSZ-éből nem vezethető le kellőképp megalapozott, alátámasztható módon, hogy a FÁNK főigazgatói pozíciója, mint magasabb vezetői feladat vonatkozásában kiírt pályázat feltételeként a Vhr. 6. § (1) bekezdésének alkalmazása indokolt lenne.**

Javasolt a fentiek alátámasztására esetleges további lépésként egyeztetni az illetékes minisztériummal (Kulturális és Innovációs Minisztérium), hogy egyedi állásfoglalást adjanak a főigazgatói pozíció besorolásról, illetve, hogy az beleesik-e a Vhr. személyi hatályaiba.

Javasolt továbbá megkeresni a Magyarországon költségvetési szervként működő további állatkerteket, illetve azok fenntartóját, hogy a magasabb vezetők esetében kiírt pályázat feltétele volt-e a Vhr. 6. § (1) bekezdésében foglaltaknak való megfelelési követelmény.

Mindezek ugyanis alkalmasak lennének biztosítani a felmerült jogi kérdéskör egyértelmű tisztázását.

Kelt: Budapest, 2024. október 28.

Tisztelettel:

Dr. Rác Zsolt Ügyvédi Iroda
dr. Rác Zsolt ügyvéd
1113 Budapest, Badacsony utca 7.
Adószám: 18618475-2-43

dr. Rác Zsolt
Dr. Rác Zsolt Ügyvédi Iroda



DR. ROSTA MÁRTON
EGYÉNI ÜGYVÉD

1154 Budapest, Arany János u. 134
+36 1 410 5751
+36 20 980 6771
rostamarton@rostamarton.hu
rostamarton@gmail.com
@rostamartonugyved
www.rostamarton.hu

Jogi szakvélemény

I. A szakvélemény tárgya

- [1.] A jogi szakvélemény arra keresi a választ, hogy a kulturális tevékenységet végző közalkalmazottakról szóló 475/2020. (X. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban Kjt. Vhr.) 6. § (1)¹ bekezdése alkalmazandó-e a Fővárosi Állat- és Növénykert (a továbbiakban: Állatkert) ún. magasabb vezetői megbízásai esetében?

II. A rendelkezésre álló előzményi iratok

- [2.] Az Állatkert hatályos alapító okirata és dr. Rácz Zsolt ügyvéd 2023. november 9-én kelt „jogi feljegyzés a főigazgatói beosztás betöltésének jogszabályi feltételeinek értelmezése ügyében” megnevezésű feljegyzése.

III. A Kjt. Vhr. 6. § (1) bekezdésében a „közművelődési tevékenység” értelmezése

- [3.] A hivatkozott jogszabályhely szerint az a)-c) pontos feltételek a „közművelődési tevékenység” biztosításáért felelős magasabb vezetőre vonatkoznak.
- [4.] Mit nevez a Kjt. Vhr. „közművelődési tevékenység”-nek? A választ a 3. § adja meg, ekként: „3. § **A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló törvény**² (a továbbiakban: Kultv.) **szerinti közművelődési tevékenység** (a továbbiakban: közművelődési tevékenység), illetve a Kultv. szerinti közgyűjteményi tevékenység (a

¹ Kjt. Vhr. 6. § (1) **Közművelődési tevékenység biztosításáért felelős magasabb vezetői megbízást olyan közalkalmazott láthat el, aki**

a) rendelkezik

aa) felsőfokú végzettséggel és közművelődési szakképzettséggel vagy

ab) nem szakirányú felsőfokú végzettséggel és felsőfokú szakirányú szakképesítéssel,

b) a felsőfokú közművelődési szakképzettségének vagy az a) pont ab) alpontja szerinti felsőfokú szakirányú szakképesítésének és egyben az általa ellátott kulturális tevékenységnek megfelelő feladatkörben legalább öt éves szakmai gyakorlatot szerzett, és

c) kiemelkedő szakmai vagy szakirányú tudományos tevékenységet végez.

² A teljes néven: a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény

továbbiakban: közgyűjteményi tevékenység) biztosításáért felelős magasabb vezetői vagy vezetői megbízás feltétele a megbízás ellátásához szükséges magyar nyelvtudás.”

- [5.] Azaz a „közművelődési tevékenység” definiáláshoz az ún. Kultv.-t kell felütni.
- [6.] A fogalmakat a Kultv. 1. számú melléklete határozza meg, a jelen szakvélemény tárgya esetében ekként:

*„1. számú melléklet az 1997. évi CXL. törvényhez
Fogalmak*

E törvény alkalmazásában:

r) Közművelődési tevékenység: *a polgárok iskolán kívüli, öntevékeny, önművelő, megismerő, kultúraelsajátító, művelődő és alkotó célú cselekvése, amely jellemzően együttműködésben, közösségekben valósul meg.”*

- [7.] A következő feladatunk, hogy a fenti definícióban szereplő „kultúra” és „művelődő közösség” szavak ezen jogszabályi jelentését megvizsgáljuk.
- [8.] A fogalommeghatározásokban az sz) pont alatt az alábbi szerepel: *„Kulturális javak: az élettelen és élő természet keletkezésének, fejlődésének, az emberiség, a magyar nemzet, Magyarország történelmének kiemelkedő és jellemző **tárgyi, képi, hangrögzített, írásos emlékei, és egyéb bizonyítékai** - az ingatlanok kivételével -, a **művészeti alkotások.**”*
- [9.] Látható, hogy ezen felsorolás nehezen értelmezhető az állatkertek növény- és állatállományára.
- [10.] A fogalommeghatározásokban a v) pont alatt pedig az alábbi olvasható: *„Művelődő közösség: a művelődési érdeklődési kör és az önképző, társas tevékenység szerint elkülönülő - jogi személyiség nélküli - lakossági csoport.”*
- [11.] Az önszerveződő lakossági csoport kategória sem értelmezhető az állatkertek működésében.
- [12.] Ha a szó nyelvtani³ és egyéb értelmező⁴ jelentését vesszük, akkor is rögzíthető, hogy a definíció messze esik az állatkertek tevékenységeitől. (Zárójeles gondolat: napjainkban probléma a „közművelődés” definíciója⁵.)

³ közművelődés főnév (hivatalos, sajtónyelvi): A dolgozó tömegek művelődése, szellemi, kulturális fejlődése. (A magyar nyelv értelmező kéziszótára, AKADÉMIAI KIADÓ Első kiadás: 1959–1962)

⁴ **Kultúrának nevezzük az emberiség által létrehozott anyagi és szellemi javak összességét.** A kultúra generációról generációra való bővített újratermelése a társadalom fennmaradásának és fejlődésének nélkülözhetetlen feltétele. Mindez lehetetlen volna akkor, ha a társadalom tagjai a szocializációjuk során, illetve ezt követően folyamatosan – lényegében „élet-hosszú ideig” – nem sajátíthatnák el a különféle kulturális javakat. Magát az elsajátítási folyamatot művelődésnek nevezzük. A művelődés legfontosabb színtere az oktatás, ezért az ebben való részvételt a modern állam polgárai számára kötelezettségként írja elő (tankötelezettség). A művelődés másik színterét közművelődésnek nevezhetjük. (Buskó Tibor László: Településüzemeltetés. Közigazgatási urbanisztika II. Budapest, Aula Kiadó, 2011. [201. o.])

⁵ „A 2007-ben kiadott Értelmező Szótár nem ismeri ezt a fogalmat. Az Új Magyar Lexikon 1961-ban megjelent 4. kötete sem. Az Akadémiai Kiadó angol és német szótára ugyan megjelöli idegen nyelvi megfelelőit, de aki valaha próbált róla külföldieknek beszélni, az jól tudja, a szótárakban ajánlott kifejezéseket ők sohasem azonosítják azzal, amit mi közművelődésen értünk.... az, hogy a „közművelődés” fogalma a hivatalos szóhasználatban három-négy évtizeddel ezelőtt lépett a „népművelés” helyébe, ami hagyományosan szűkült a kevésbé iskolázottakra. És leszűkült

- [13.] A következő fejezetben azt határozom meg, hogy van-e, és ha igen, akkor mi az állatkertek jogszabályi definíciója.

IV. Az állatkertek jogszabályi definíciója

- [14.] Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Átv.) az állatkertet ekként definiálja⁶: *„e törvény alkalmazásában: állatkert: olyan állandó létesítmény, ahol az állatokat évente hét vagy annál több napon keresztül a nagyközönség részére történő bemutatás céljából tartják; nem minősül állatkertnek a cirkuszi menázséria és az állatkereskedés”*
- [15.] Az állatkertekre vonatkozó részletes szabályokat az Átv. felhatalmazása alapján az állatkert és az állatotthon létesítésének, működésének és fenntartásának részletes szabályairól szóló 3/2001. (II. 23.) KöM-FVM-NKÖM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: Állatkert R.) határozza meg. Az Állatkert rendelet megismétli az Átv. definíciós tételmondatát⁷, majd az alábbiakkal folytatja⁸: *„az állatkert részt vesz a tudományos kutatásban, a fajok megőrzésében, továbbá a természetvédelmi oltalom vagy nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó (a továbbiakban: védett) fajok egyedeinek megővésében, valamint természetvédelmi mentőközpont feladatokat is elláthat.”*
- [16.] Látható, hogy az állatkerteknek nincs előírva „közművelődési tevékenység” folytatása.

V. A Fővárosi Állat- és Növénykert alapító okirat tevékenységi köreinek áttekintése

- [17.] Az ügynevezett törzskönyvi nyilvántartásból töltöttem le az Állatkert ott elérhető hatályos alapító okiratát, melynek keltezése „Budapest, 2021. december 23.”
- [18.] A 4.3. pont 5. bekezdése rögzíti az alábbiakat: *„részt vesz az élővilág változékonyságának természetű bemutatásával a közművelődésben”*.
- [19.] A 4.4. pontban feltüntetésre kerültek az alábbi tevékenységek: *„082091 Közművelődés - közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése, 082092 Közművelődés - hagyományos közösségi kulturális értékek, gondozása, 082093 Közművelődés - egész életre kiterjedő tanulás, amatőr művészetek.”*

arra is, ami a művelődési házakban történt. Amikor 1976-ban az országgyűlés elfogadta a törvényt a közművelődésről, a javaslat előterjesztője elmagyarázta, a népművelésnél szélesebb fogalomról van szó, ami az egész társadalmat érinti. Arra is utalt, hogy ebben már nem egy felülről irányított tevékenység fejeződik ki, hanem a kultúra elsajátítására irányuló öntevékenység. (Kultúra és Közösség, 2016 (4. folyam, 7. évfolyam, 1-4. szám) 2016 / 2. szám • Nélkülözhetetlen kultúrákutató / VÁLOGATÁS MARÓTI ANDOR ÍRÁSAIBÓL)

⁶ Átv. 3. § 3. pont

⁷ Állatkert R. 1. § (1) bekezdés szerint az állatkert olyan állandó intézmény, ahol az állatokat évente 7, vagy annál több napon keresztül a nagyközönség részére történő bemutatás céljából tartják.

⁸ Állatkert R. 1. § (2) bekezdés

- [20.] Álláspontom szerint az élővilág természethű bemutatása az iskolán kívüli (természettudományos) oktatásnak felel(tethető) meg, nem pedig a Kultv. szerinti közművelődési feladatnak. Fentiek alapján az is átgondolható, hogy szükségszerűen kerültek-e megjelölésre a 082091, 082092, 082093 tevékenységek.

VI. Összefoglaló jogi álláspont

- [21.] **Jogi álláspontom szerint a Fővárosi Állat- és Növénykert magasabb vezetőjére nem terjed ki a kulturális tevékenységet végző közalkalmazottakról szóló a 475/2020. (X. 30.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdésében rögzített feltételrendszer**, mivel az Állatkert tevékenysége nem tekinthető a jogszabályok által előírt „Közművelődési tevékenység”-nek. Az állatkertek működését az itt bemutatott külön jogszabályok szerint kell elbírálni.
- [22.] A jogi értelmezésen kívül a józan ész is a fenti következtetést adja, lévén az Állatkert R. is ad egy végzettségi elvárást.⁹
- [23.] Nehezen tudok elképzelni olyan állatorvost, biológust, agrármérnököt, stb., aki az Állatkert R. szerinti végzettsége mellett még közművelődési területen szükséges (köznapai szóhasználat: humán) végzettséggel is rendelkezik.
- [24.] Ebben a körben kiemelendő, hogy a Kjt. Vhr. 1. §-a¹⁰ a „kulturális tevékenységet végző közalkalmazott” fordulatot használja a rendelet alkalmazhatósága körében. A Kjt. Vhr. szerint kulturális tevékenység: a művészeti, közművelődési és közgyűjteményi tevékenységek együttes elnevezése. Azaz vizsgálandó az is, hogy az adott közalkalmazott a normatíva szerinti kulturális tevékenységet folytat-e.

Budapest, 2024. május 13.

dr. Rosta Márton
ügyvéd

⁹ Az állatkert és az állatotthon létesítésének, működésének és fenntartásának részletes szabályairól szóló 3/2001. (II. 23.) KÖM-FVM-NKÖM-BM együttes rendelet 4. §

(1) Az állatkertben az állatok tartásáért felelős személy az lehet, aki 3 év igazolt állatkerti gyakorlattal és az alábbi - Magyarországon vagy külföldön szerzett és Magyarországon honosított vagy elismert - egyetemi vagy főiskolai végzettségek valamelyikével rendelkezik:

a) egyetemi szintű biológus, állatorvos, alkalmazott zoológus szakképzettség,

b) egyetemi vagy főiskolai szintű agrár-felsőoktatásban szerzett erdőmérnök szakképzettség; agrármérnök, növényvédelmi szakmérnök, állattenyésztő mérnök, mezőgazdasági mérnök, biomérnök,

c) egyetemi vagy főiskolai szintű biológiai tanár, környezettan-tanár, természetismeret-tanár,

d) szakirányú továbbképzésben szerzett természetvédelmi szakmérnök szakképzettség, környezetmérnök, környezetvédelmi ökológus szakképzettség, vagy

e) felsőoktatás alapképzésében, mesterképzésében szerzett természetvédelmi mérnök, környezetgazdálkodási agrármérnök, vadgazda mérnök szakképzettség.

¹⁰ Kjt. Vhr. 1. § szerint a rendelet hatálya a helyi önkormányzatnál vagy más, a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XXXII. törvény hatálya alá nem tartozó költségvetési szervnél kulturális tevékenységet végző közalkalmazottakra, valamint ilyen tevékenységet végezni kívánó személyekre terjed ki.